

Vereniging
Triple-**A**

Corr. adres: M. Holtrop, Marwei 124a,
8508 RH, Delfstrahuizen.
Tel: 0514541267

1

NIEUWSBRIEF

Jaargang 8,

Nr. 1, februari 2001

Be

Beste Leden,

een nieuwe eeuw, een nieuw gezicht! Wij (de redactie) hebben onze creatieve kwaliteiten de vrij loop gelaten en het resultaat is deze nieuwe lay-out van de nieuwsbrief, wij denken dat U het met ons eens zult zijn dat het leesgenot en gemak hierdoor aanzienlijk vergroot wordt.

Een nieuwe eeuw, een nieuw gezicht! Dit geldt ook voor de nieuwe analyseur Marcel Verboom, die zich in deze nieuwsbrief aan U zal voorstellen. Daarnaast wordt er ruim aandacht geschonken aan de laatstgehouden jaarvergadering, en Phill Hasheider heeft weer een artikel voor ons geschreven en natuurlijk weer een stukje uit ons oude boekje.

Mededelingen van het bestuur:

- **derde analyseur** in Nederland; liet verheugt ons U te kunnen meedelen, dat per 1 januari j.l. Marcel Verboom gestart is met zijn werkzaamheden als (derde) analyseur, werkend onder toezicht van de Amerikaanse organisatie. U kunt zijn naam dus toevoegen aan de lijst, welke achter op de uitlegpagina is geplaatst. We wensen Marcel veel succes toe en een prettige samenwerking met zijn collega's in Nederland, Jan Schilder en Maurice Kaul, die ook blij zijn met zijn komst gezien hun overvolle agenda's. Marcel zal ook als adviseur bij onze bestuursvergaderingen aanwezig zijn, zoals Jan en Maurice gewend zijn. Marcel stelt zich verderop in deze nieuwsbrief aan U voor. In Duitsland start per 1 Maart a.s. Guido Simon als analyseur. In de

Nieuwsbrief van Oktober '99 heeft U een bedrijfsreportage kunnen lezen over deze jonge ondernemer en veel gevraagd jury-lid op internationale veeshows. Guido heeft er voor gekozen om het ouderlijk bedrijf niet voort te zetten maar om zich te bekwamen als Triple-A analyseur, wat ertoe geleid heeft, dat hij per 1 Maart a.s. toestemming heeft gekregen van de Amerikaanse organisatie om als approved person te gaan werken. Dus ook zijn naam kunt U toevoegen aan de lijst achterop de uitlegpagina. Wij wensen Guido ook veel succes met zijn nieuwe loopbaan. We zijn benieuwd wanneer er zich b.v. in Denemarken een serieuze kandidaat aandient om te gaan analyseren, maar zolang dit niet het geval is, zullen de Nederlandse analyseurs zeker twee maal per jaar daar de vele Nederlandse veehoudersbezoeken om hun dieren te analyseren

- **stieren analyseren:** Van 17 Februari tot 4 Maart a.s. zullen er weer een groot aantal stieren in Europa worden geanalyseerd, nu ook in Engeland. In de jaarvergadering van November j.l. hebben we in overleg met de aanwezigen besloten om geen stiercodelijsten meer rond te sturen. In plaats hiervan treft U als bijlage bij deze nieuwsbrief een lijst van K.I.-organisaties en sperma-importeurs met de telefoonnummers en de contactpersonen, voor welke stieren geanalyseerd zijn of worden. Wilt U meer informatie, dan kunt U direct contact met hen opnemen..

- **aAa-sticker:** enkele jaren geleden hebben alle leden van ons een sticker gekregen. Aangezien we nog een aanzienlijke voorraad hebben en we het niet onwaarschijnlijk achten dat de vorige inmiddels niet meer leesbaar aanwezig is, hebben we besloten om eenieder bij deze nieuwsbrief nogmaals een aAa-sticker mee te sturen. Geef hem een goed plekje op een opvallende plaats en wees er zuinig op, want misschien worden er geen nieuwe meer gedrukt.
- **aAa op Internet:** de Amerikaanse organisatie heeft ons toegezegd dat de Website op Internet dit jaar gerealiseerd gaat worden, met enige vertraging dus, want reeds vorig jaar deden we U ook deze toezegging, nog even geduld dus.
- **Jaarvergadering:** het bestuur kijkt met tevredenheid terug op de jaarvergadering van afgelopen November. Er was een zeer goede opkomst, interessante sprekers en een boeiend middagprogramma, het had wel iets meer aandacht in de pers verdiend, dan het gekregen heeft. We zijn alweer met de voorbereiding voor de volgende begonnen want voor je het weet is het alweer November.

Hebben we veel stieren nodig, of kan 1 stier het allemaal? (deel 1)

Het is voor mij weer een voorrecht om de gelegenheid te krijgen om wat ideeën aan de leden voor te leggen. Ik heb zeker veel bewondering voor de vooruitgang die jullie geboekt hebben door het gebruik van aAa en moedig jullie aan vooral door te gaan met het bestuderen van het analyseren.

Zoals jullie aan de titel van dit artikel kunnen zien, zal er een vervolg komen op de volgende discussie over stieren. Toen ik over de ideeën voor dit artikel nadacht, realiseerde ik me al snel dat er te veel thema's waren, wat voor verwarring zou kunnen zorgen. Dus komen er twee aparte delen, maar beide leveren stof tot discussie over stieren, wat altijd weer een interessant onderwerp is. Kan 1 stier het allemaal?

Het meest voor de hand liggende antwoord op deze vraag is: nee. Maar soms is het nuttig om verder te kijken dan je neus lang is. In Wisconsin zie je steeds meer bedrijven groeien, van 250 naar 500 en zelfs meer dan 1000 koeien. Bij een dergelijke groei hoort een totaal nieuwe vorm van management.

Het onderdeel waar ik nu de nadruk op wil leggen, betreft het probleem bij een dusdanig grote veestapel de koeien op tijd drachtig te krijgen. Er zijn verschillende redenen waardoor dit fout kan gaan, bijvoorbeeld:

1. Gebrek aan tijd en bekwaam personeel voor een goede tochtigheidswaarneming.
2. Pootproblemen als gevolg van gebreken aan de vloer van de stal, met als gevolg verminderde activiteit.
3. Gebrek aan mogelijkheden om de dieren af te scheiden van het koppel, zodat ze geïnsemineerd kunnen worden.

Het gevolg hiervan is dat er steeds meer boeren besluiten om weer een stier tussen de koeien te laten lopen om ze weer op tijd drachtig te krijgen. De boodschap van dit stuk is dat de veehouder die dit doet, ongeacht de grootte van zijn bedrijf, hier veel voordeel uit kan halen door de natuurlijk dekkende stier(en) gericht te gebruiken op zijn koeien.

Bij het toepassen van deze methode rijst de vraag "kan er 1 de beste zijn?". Oftewel: kan 1 stier het allemaal? Om hier een goed antwoord op te geven, moeten we eerst enkele uitgangspunten poneren, die als basis voor de discussie kunnen dienen.

Stel dat een veehouder:

1. al zijn dieren heeft laten analyseren;
2. 2 tot 4 stieren kan huisvesten en verzorgen;
3. zijn tochtige dieren apart kan zetten; en
4. geen gebruik maakt van KI.

We nemen als voorbeeld een bedrijf met 500 melkkoeien. Laten we aannemen dat het vervangingspercentage op dit bedrijf 25% is, oftewel 125 dieren ieder jaar. Laten we aannemen dat van deze 125 koeien 50% (62), verkocht worden omdat ze niet genoeg produceren, 25% (31) om gezondheidsredenen en 25% (31) omdat ze niet drachtig worden.

Met 500 koeien kalven er elke maand ongeveer 50 af. 69 dagen na het kalven, hebben we elke dag 1,3 koeien tochtig. Kan 1 stier dit een jaarronde wel aan? Waarschijnlijk niet. Dus we moeten uitgaan van 2 stieren, die dan toch nog ieder, elke dag, 1 koe moeten bevruchten en dat is moeilijk vol te houden. Als we nu naar 4 stieren gaan, kunnen we de kudde verdelen in 4 groepen van 125 stuks. Verspreid over 12 maanden krijgt elke stier 1 koe per 3 dagen en dat is veel beter voor zijn uithoudingsvermogen en zaadkwaliteit. Wat nu?

Bij aAa heb je 48 verschillende 3-code combinaties. Deze kun je verder onderverdelen in 8 groepen: in willekeurige volgorde: 126, 123, 426, 423, 153, 156, 453, 456. Voor de discussie over de stieren, ervan uitgaande dat het overgrote deel van de koeien meer code 6 (stijl, meer bot in de achterbenen) nodig hebben dan code 3 (open) kunnen we dit aantal terugbrengen naar verschillende combinaties van die codes. En dit is een goede compromis bij de besluitvorming welke stieren er gebruikt gaan worden en toch volgens aAa goede combinaties te kunnen maken.

Nu hebben we een 1-2-6 combinatie (en je zou ook een 2-1-6 of 6-2-1 stier voor deze groep kunnen gebruiken) Voor de brede koeien met kromme benen, lage achteruiers, die meer bot in de achterbenen nodig hebben. We hebben een stier met kracht, 4-2-6 meer borstdiepte en meer stabiliteit in de kruisligging. Ook hier zijn de volgende combinaties mogelijk: 462, 246, 264, 642, 624, afhankelijk van de kwaliteit en de beschikbaarheid van de stier.

We hebben een brede melktypische stier 5-1-6 die bijna altijd zal zorgen voor makkelijke melkgevende dochters, alhoewel sommige mensen ze niet hoog en scherp genoeg zullen vinden, maar veelal zullen ze probleemloos functioneren.

Als laatste hebben we een totaal ronde stier 4-5-6, die enorm nuttig kan zijn op de vele hoge smalle koeien, met gebrek aan voldoende kracht in de voorhand en breedte in het skelet wat we steeds meer zien op dit moment. De vooruitstrevende boer, die natuurlijk dekkende stieren wil gebruiken, laat zijn hele veestapel analyseren en is daardoor in staat om ze in verschillende

codegroepen te verdelen en kan daardoor zien wat voor soort stieren hij het meest nodig heeft. Hij is zo beter in staat om te kunnen beslissen welk type stier op de meeste koeien het beste past. Het grotere aantal bruikbare dochters, wat hiervan het gevolg zal zijn, heeft een behoorlijk positief effect op het financiële resultaat. In deel 2 van dit artikel zullen we doorgaan op de financiële effecten van deze grootschalige aanpak. We zullen onderzoeken welk groot verschil op de lange termijn, zulke relatief kleine beslissingen zoals welke stier te gebruiken, als gevolg kunnen hebben.

Tenslotte:

1- Als je pinken laat analyseren, weet je op tijd welke soort stieren je nodig hebt als ze afgekalfd zijn en kun je dus twee jaar vooruit plannen.

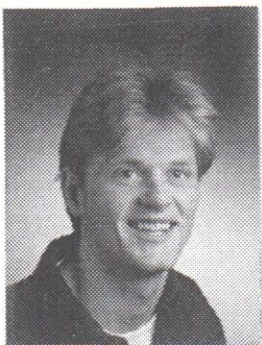
2- Als je 8 stieren beschikbaar hebt kun je de combinaties meer verfijnen. Maar misschien is dit niet uitvoerbaar. Maar als de veehouder 4 goede solide stieren heeft, bereikt hij betere resultaten dan wanneer hij een willekeurige stier op zijn koeien gebruikt.

MAAR!!!! De veiligheid van de veehouder, zijn gezin en zijn bedrijf gaat boven alles!!!! Dus als er geen veilige stierenhokken zijn, of als de stier te gevaarlijk wordt, dan is het dit allemaal niet waard!! Dan kun je beter de guste koeien verkopen, in plaats van het risico lopen dat er iemand gewond raakt of erger?? P.s. als je een stier tussen je koeien hebt lopen, waarschuw dan wel je analyseur!!! Niets kan een analyseur zijn klembord sneller laten vallen dan de begroeting van een luidruchtige, verontwaardigde stier, die hem ziet als een indringer in zijn territorium.

Groeten Phill

Mag ik me even voorstellen....

Het zat er al een poosje aan te komen maar nu is het zover, ik ben begonnen per 1 januari als Triple-A analist. Daarom heeft het bestuur van de Triple-A vereniging mij gevraagd om iets te schrijven voor de komende Nieuwsbrief.

Marcel Verboom

Ik ben Marcel Verboom, 26 jaar en woonachtig in Nijensleek (ZW Drenthe). Ondanks dat mijn ouders geen boerderij hebben ben ik toch geïnteresseerd geraakt in de landbouw. Dit kwam vooral door mijn grootvader die een melkveebedrijf had waar wij vlak bij woonden. Het was al vroeg duidelijk dat ik in de melkveehouderij verder ging maar het bedrijf van mijn grootvader overnemen zat er niet in. Na de Havo heb ik de HAS in Leeuwarden gevolgd die ik afgerond heb in Augustus 1997.

Ongeveer 3,5 jaar geleden besloten een stel vrienden van mij om hun koeien te laten analyseren door Jan Schilder. Uit nieuwsgierigheid en met een instelling van 'wat mag dat nu weer zijn' besloot ik een kijkje te nemen. De manier waarop Jan naar de koeien keek (kijkt) namelijk van hoe zijn ze verschillend en wat zijn de oorzaken van hun problemen ongeacht hoe goed of hoe slecht ze zijn, maakte veel indruk.

Een verandering in denken en waarderen naar analyseren. Sindsdien probeer ik elke koe die ik zie een Triple-A-code te geven. Na de HAS ben ik gaan werken bij K.I. Kampen als vertegenwoordiger. Ik had het goed naar mijn zin maar het was het toch niet helemaal. Toen mij aangeboden werd om bedrijfsleider van een gemengd bedrijf te worden in Frankrijk kruipt het bloed toch waar het niet gaan kan maar in dit geval wel in Normandië.

Na een week zat ik daar alleen in Frankrijk met

een medewerker voor drie dagen in de week die ik niet kon verstaan, 60 koeien en 80 hectare land waarvan 30 hectare landbouw. Hier kon ik mijn energie wel kwijt aan een stal bouwen, grasland vernieuwen, de Franse taal, kortom de dagen waren altijd te kort.

De koeien die meegekomen waren uit Nederland hadden veel moeite zich daar aan te passen met veel gezondheidsproblemen als gevolg. In de eerste weken kwam ik naast het verzorgen en behandelen van de koeien haast nergens meer aan toe. Toen ben ik de koeien die wel gezond en productief bleven pas werkelijk gaan waarderen. Na ruim een jaar in Frankrijk heb ik besloten om daar te gaan stoppen. Inmiddels had ik geen medewerker meer en had ik het best redelijk op orde. De uitdaging was er wel een beetje af en ik vond het niet waard om daar te blijven in mijn eentje.

Ik heb Jan Schilder gebeld en gevraagd of ik eens een keer met hem mocht stagelopen met de bedoeling dat ik dat werk ook wilde gaan doen. Niet zo maar met de gedachte van 'veefokkerij is mijn hobby' maar als ik daar mijn werk van wil maken dan ook iets waar ik volledig achter sta en mijzelf kan blijven. In het voorjaar van 1999 ben ik teruggekomen naar Nijensleek. Sindsdien ben ik werkzaam als uitzendkracht voor de agrarische bedrijfsverzorging. Ideaal, ik zie veel koeien en daarnaast heb ik tijd genoeg om af en toe met Jan en Maurice mee te gaan, om koeien te analyseren en de testen te maken die toegezonden worden vanuit de Amerikaanse organisatie.

Begin December j.l. kreeg ik het bericht dat ik mag beginnen met het analyseren. De eerste koppels koeien heb ik inmiddels gedaan en er staan alweer een aantal nieuwe afspraken, de reacties zijn positief en ikzelf heb er ook een goed gevoel over.

groeten Marcel

Notulen van de jaarvergadering van Triple-A gebruikers, gehouden op dinsdag 14 november 2000 in café-restaurant "De Kombuis" in Swifterband.

Piet Beers opent de vergadering door iedereen van harte welkom te heten, een speciaal woord van welkom zijn voor de inleiders van deze dag: Harmen van Laar en Johan van Houwelingen, beide verbonden aan de Schothorst en Kerstin Müller, werkzaam aan de Universiteit van Utrecht, faculteit der Diergeneeskunde; hoofd van de afdeling Gezondheidszorg Landbouwhuisdieren, die later tijdens de vergadering arriveert. Ook is er een speciaal woord van welkom voor de analyseurs en de aanwezige pers.

In zijn openingswoord refereert de voorzitter aan het gegeven dat Triple-A al zo'n 50 jaar gebruikt wordt in de USA. In Nederland is dat nu zo'n 10 jaar. Vooral de laatste jaren zijn de ontwikkelingen stormachtig. In het buitenland begint nu ook het gebruik van Triple-A op te komen. Vandaar dat de vereniging blij is dat er twee nieuwe bevoegde analyseurs bij komen, namelijk Marcel Verboom en Guido Simon. Deze laatste woont en werkt in Duitsland. Niet alleen voor koeienfokkend Nederland zijn dat goede ontwikkelingen. Want alleen met een goed management redden we het niet meer.

Met de huidige fokkerij kan de koe ondanks het goede management het niet meer bijhouden. Door het goede management krijgen we nog steeds goede cijfers, bij de huidige generatie stieren, maar de koe balanceert op het randje. Alleen het feit al dat ze dat kan bewijst al genoeg.

De voorzitter geeft hiermee een goede aanzet voor het verdere verloop van de dag.

De vergadering begint met de notulen van het vorig jaar, de vergadering van 16 november 1999.

Deze worden onveranderd en zonder op of aanmerkingen goedgekeurd. Hetzelfde geldt voor het financiële verslag van de penningmeester. Ook de kascommissie heeft vastgesteld dat het

financiële verslag verantwoord is, en vraagt de vergadering de penningmeester decharge te verlenen, wat door de voorzitter gedaan wordt.

Het saldo bedraagt op 31 oktober 2000: F3626,53
Het volgende punt van de vergadering zijn de bestuursverkiezingen.

Aftredend en herkiesbaar is Willem Brandts uit Angeren. Er zijn geen tegenkandidaten ingediend, vandaar dat er zonder stemming herbenoemd wordt voor een volgende periode. Aftredend en niet herkiesbaar om persoonlijke redenen is Haye Stienstra uit ten Boer. Als plaatsvervanger heeft het bestuur Arjan Heidmeier uit Overschild voorgesteld. Ook hier waren geen tegenkandidaten ingediend, zodat hij wederom zonder stemming benoemd is in het bestuur.

Vanuit het agendapunt mededelingen van het bestuur, komt de voorzitter met het probleem van het rondsturen van de lijst met de Triple-A codes van de geanalyseerde stieren.

Het probleem is dat de Triple-A codes niet van onze vereniging zijn maar van de KI-verenigingen waar de stieren staan, die hebben daar n.l. voor betaald. Daarbij komt nog dat inmiddels een groot aantal KI-verenigingen ook hun proefstieren laat analyseren. Op zichzelf een heel goed gegeven, waar we als Triple-A vereniging erg blij mee zijn. Feit is dan wel dat deze lijsten heel erg lang zijn. Van deze jonge stieren zijn vaak niet meer gegevens bekend, en om een stier alleen om zijn aAa-code te gaan gebruiken raden wij ten stelligste af. Voor het selecteren van stieren voor je veestapel moet je alle informatie gebruiken om tot een keuze te komen die bij je fokdoel past.

Het voorstel is dan ook om een lijst met telefoonnummers te maken waarop de contactpersonen van de diverse Ki-verenigingen en sperma importeurs staan. Deze lijst kun je dan gebruiken als je van een bepaalde stier of KI-vereniging informatie wilt.

Balanceren op het randje.

Dr. Kerstin E. Müller, hoofd van de afdeling gezondheidszorg Landbouwhuisdieren, Afdeling Gezondheidszorg Herkauwers, Yalelaan 7, 3584 CL te Utrecht.

In de afgelopen 20 jaren is de productie bij de

melkkoeien enorm gestegen. De hogere melkproductie is het gevolg van een prestatiegericht fokkerijbeleid en verbetering van stalbouw en voerttechnologie. Deze stelling wordt indrukwekkend bevestigd door een studie die dertig jaar geleden in Minnesota begonnen werd. In deze studie werden twee groepen koeien onder dezelfde omstandigheden gehuisvest. De controle groep en hun nakomelingen respectievelijk werden elk jaar alleen met sperma van de vooraanstaande stieren van het jaar 1964 geïnsemineerd, terwijl de andere groep en hun nakomelingen tot 1985 elke keer geïnsemineerd werden met de vier stieren die op dat moment de hoogste melkgift overerfden en vanaf 1985 elke keer met de stieren met op dat moment de grootste potentie voor melkeiwit. Na dertig jaar gaven de koeien uit de controlegroep gemiddeld 6639 kg en de koeien uit de proefgroep 12299 kg. De hogere melkproductie gaat gepaard met een stijgende behoefte bij de koeien aan nutriënten en cow-comfort. De periode rond het afkalven vormt voor de hoogproductieve groep een zeer gevoelig moment, omdat er dan dramatische veranderingen in het lichaam plaatsvinden. Tot ongeveer een maand voor de geboorte is er sprake van groei van spiermassa en stapeling van vet in vetdepots. In de periode rondom de geboorte vragen de vrucht en de op gang komende melkproductie om meer energie. Omdat de voeropname na de geboorte achterloopt bij de behoefte van de koe aan nutriënten, komt de koe in een negatieve energiebalans (NEB) terecht. Deze NEB dwingt de koe haar lichaamsreserves aan te spreken. Zij mobiliseert lichaamsvet uit het subcutane vetweefsel en eiwit van de spieren. Ervaring uit de praktijk en onderzoek tonen dat de hoogproductieve melkkoe rondom de geboorte veel gevoeliger is voor infectieziekten en stofwisselingsstoornissen. Het feit dat bij de koeien rondom de geboorte ziektes optreden die later in de lactatie nauwelijks meer voorkomen, wierp de vraag op of met name bij de hoogproductieve koeien rondom de geboorte een afweerstoornis bestaat gezien de dramatische veranderingen van de hormoonhuishouding en de stofwisseling rondom de geboorte is het

aanneembaar dat de afweer uit de balans raakt. Er is in het verleden veel onderzoek verricht naar het functioneren van de afweer bij melkkoeien, in de periode rondom het afkalven waarbij de volgende waarnemingen werden gedaan:

- ~ het aantal witte bloedcellen is verminderd
- ~ lymfocytstimulatie is verminderd
- ~ antilichaamproducties verminderd
- ~ cytokineproductie is verminderd
- ~ functies neutrofiële granulocyten zijn verminderd.

De afweerstoornis berust niet op een enkele factor, maar op verschillende invloeden die in het verleden in verschillende studies onderzocht werden.

Vermindering van de afweer tijdens de dracht en het afkalven.

Invloeden vanuit de dracht en geboorte werden onderzocht met behulp van proefkoeien, wier uier voor afloop van het tweederde van de dracht geamputeerd werd.

- Afweer is verminderd.
- duur van de afweerstoornis c.a. 1 week.
- Oorzaak invloeden vanuit vrucht en vruchtvliezen.
- Hormonale veranderingen.
- Stress tijdens de geboorte.

Vermindering van de afweer na de geboorte.

Naast invloeden door dracht en geboorte spelen bij runderen ook invloeden vanuit de lactatie een rol. Deze invloeden berusten met name op de effecten van de negatieve energiebalans en de mineraalhuishouding en beginnen c.a. een a twee weken voor de geboorte en duren tot vier a vijf weken na de geboorte, dus aanzienlijk langer dan bij de koeien met geamputeerde uiers.

Conclusie vermindering van de afweer rondom de geboorte bij matige NEB.

- In tegenstelling tot niet melkgevende koeien duurt de afweerstoornis bij koeien met gering tot matig NEB van twee weken voor tot vijf weken na de geboorte.
- Selectie op productiecapaciteit leidt niet tot een ernstiger afweerstoornis.
- Energietekort, eiwittekort zouden een invloed kunnen hebben op de aanmaak van witte bloedcellen.

- Vetzuren en ketonlichamen kunnen schadelijk zijn voor de afweercellen.

Koeien die in een te ruime conditie afkalven nemen rondom de geboorte aanzienlijk minder voer op dan koeien met een normale conditie (body condition score ong. 3,50 Deze koeien mobiliseren vet vanuit hun lichaamsdepots. Vetzuren komen in het bloed terecht en worden naar de lever getransporteerd, waar het vet zich opstapelt. Hoe meer vet in de levercel terechtkomt hoe minder ruimte overblijft voor de aanmaak van glucose en eiwitten en de ontgiftiging van het lichaam. Dit kan nadelige gevolgen hebben voor de afweer.

Conclusie vermindering van de afweer bij koeien met ernstig NEB.

- Vetzuren en ketonlichamen zijn schadelijk voor witte bloedcellen.
- Lage bloedglucosegehalten betekenen weinig t "brandstof" voor de cellen van het afweersysteem.
- Levermetabolisme is verstoord door vetophoping in levercel.
- Levermetabolisme is verstoord door levercel degeneratie.

Eindconclusie

- De afweer bij de koeien is rondom de geboorte verminderd.
- Naast dracht en geboorte heeft met name de hoge productie (die gepaard gaat met NEB) invloed op de afweer.
- Selectie op productiecapaciteit betekent niet selectie op afweerstoornis
- Koeien hebben met name rondom de geboorte veel aandacht nodig, veranderingen in het rantsoen zou men moeten vermijden.
- Naast een goed voedermanagement speelt ook de cow comfort (matrassen, vloeren, enz.) in steeds toenemende mate een rol.
- Veehouders die topproducenten willen houden moeten veel tijd investeren voor de zorg voor hun vee.
- De fokkerij zou meer in moeten kunnen spelen op de verschillende behoeftes van veehouders (gevoelige topproducenten voor de topmanager, de robuuste minder gevoelige koe voor de veehouder die minder tijd aan zijn

koeien kan besteden etc).

Na haar inleiding beantwoordde Mw. Müller diverse vragen uit de zaal o.a. over de relatie dikke spronggewrichten- cowcomfort-voeding. Hierna kreeg dr. van Laar de gelegenheid z'n inleiding te houden. Zichzelf goed ondersteunend met vele sheets bracht hij helder en duidelijk de opbouw van de proef om erachter te komen welke relatie er bestaat tussen vaarzenproductie en levensduur. De conclusie aan het eind luidde: dat op de Schothorst vaarzen met een lactatiewaarde tussen 95 en 105 langer blijven produceren dan vaarzen met lagere en hogere lactatiewaarden. Hieruit blijkt dat op de Schothorst een hoogproductieve vaars meer kans op vroegtijdige afvoer heeft dan een gemiddelde vaars. Als dit ook op andere melkveebedrijven het geval is, is nadere overweging over de rol van de hoogproductieve vaars in de fokkerij wel op zijn plaats. Als U het volledige verslag van het onderzoek wilt lezen verwijzen we U naar de Veeteelt, van April 2-2000

Hierna volgde het enthousiaste verhaal van Johan van Houweling, assistent bedrijfsleider op de Schothorst, die ons duidelijk liet merken dat hij een echte koeienman is, hij sprak vanuit zijn hart!

"Allereerst wil ik bedanken voor de uitnodiging om in deze kring wat te mogen vertellen over de fokkerij op de Schothorst. Wij zijn hier bijeen met een groep boeren die proberen wat aan fokkerij te doen, en wat minder de computer te laten spreken. De computer die gevuld is met cijfers van individuele dieren die 1 keer in hun leven als vaars aan een bedrijfsinspectie onderworpen zijn. Ik denk dat de meeste anders naar koeien en stieren kijken en constateren dat een koe door de jaren heen verandert, en dat je je mening nog wel eens bij moet stellen. De goede vaars wordt niet altijd de goede koe! En wat is goed in dit verband. Als er over goede koeien gesproken wordt op bijv; fokavondenden zijn dat meestal vaarzen die boven de 40 ltr zitten, of hoog scoren op een show. De Schothorst wordt ook wel geassocieerd met show. Ik moet zeggen dat wij ook graag aan keuringen meedoen. Maar ik hoop dat het vandaag duidelijk wordt dat we als Schothorst niet proberen

showkoeien te fokken maar best producerende duurzame koeien.

Voordat ik wat meer over de fokkerij vertel, zeg ik eerst iets over de omvang van het bedrijf en het management.

Melkveebedrijf de Schothorst

- 82,5 ha eigendom, zeeklei
- 40 ha gras
- 27 ha snijmaïs
- 15 ha aardappelen
- 115 melkkoeien, 100 jonvee
- 1,2 miljoen kg quutum
- ligboxenstal: 96 plaatsten voor individuele voeropname
- 4 arbeidskrachten, ong. 2 voor proeven

Melkproductie

	99/00	98/99	97/98
Aantal	76	152	82
Leeftijd	3,09	3,06	4,01
Dagen	335	319	334
Kg melk	10977	9827	10639
% vet	4,29	4,39	4,23
% eiwit	3,46	3,41	3,43
kg vet	471	432	450
kg eiwit	379	335	365
kg vet + eiwit	850	767	815
TKT	397	378	380
Vsp. 305 dgn 10806	430	338	831
	6129		

Rantsoensamenstelling

- winter :
- onbeperkt ruwvoer:
- gras-/ maïssilage: 35/65~65/35
- krachtvoer
- zomer:
- siëstabeweiding
- weide -stal-weide-stal
- weide-rantsoen
- stal: onbeperkt maïssilage
- krachtvoer

Fokkerij

De koeien op de Schothorst stammen uit 4 families die vanaf 1934 op het bedrijf gekomen zijn, waarvan de laatste in 1948. Daarna is er niets

meer aangekocht. Met de Jetske's en His familie zijn we al over de 1000 nakomelingen. Begin jaren '70 kwam de praktijkproef met Holsteins waaraan ook de Schothorst deelnam. Vanaf toen werden stieren gebruikt als Long Haven Imperial Knight (100.000 koe), Gardenia, Bold Chief, Ace, Telstar Viking. Later hebben we veel Command, Bell Rex, Do-Oc (alle drie wel 100 rietjes) Ugela Bell en Sunny Boy gebruikt. De huidige veestapel heeft het volgende vaderbeeld:

- Veel Sunny Boy (de beste stier ooit) er lopen er nog 5 van de eerste lichte van 14 uit 1991, zeven en achtste kalfskoeien dus waarvan een al op 94000 ltr zit.
- Verder toch veel Bell bloed via zonen en kleinzonen.
- Aerostarzonen.
- En ook Blackstarbloed komt veel voor.

De problematiek met CVM heeft maar weer eens bewezen dat we de fokkerij breed moeten houden. Wat mij benauwd is dat het nu zo lang duurt voordat er weer test resultaten bekend worden gemaakt van stieren die drager zijn. De Hr. Slaghuis waarschuwde vorig jaar op deze plaats al voor de gevaren van inteelt. Later heeft hij zijn verhaal gedaan bij de huldiging van onze tweede 10.000 kg vet en eiwit koe. Er werd door de aanwezige CR-Delta mensen dom om gelachen. Hier gaat het gezegde op: wie niet horen wil moet voelen! Als we van de vier meest invloedrijke stieren vrij willen zijn dan schieten er niet zo veel stieren over. De fokkerij organisaties zullen zich moeten beraden over de vraag hoe er genoeg spreiding blijft. Anders komen we straks echt in de problemen en moeten we noodgrepen doen zoals het kruisen met andere rassen of misschien wel terugkruisen met FH. Een andere oplossing waar men misschien mee komt is het klonen. Het zou de doodsteek voor de liefhebbers van de fokkerij betekenen. Ik moet er ook niet aan denken, de stal vol te hebben met klonen van His 925, onze beste Rudolph-dochter. De variatie en de exclusiviteit maakt het juist zo boeiend. Bovendien heb ik principiële bezwaren. Ik vind dat je met klonen en genetische manipulatie te veel ingrijpt in Gods schepping. De fokkerij breed houden moet ook in de eigen stal. Mede daarom

spoelen wij geen koeien. Verder is het economisch niet interessant en zouden de koeien teveel uitlopen. Ik zou ook niet weten bij welke koeien wij de embryo's zouden moeten implanteren. Ik kan vanmiddag hele goede koeien laten zien uit matige moeders en andersom komt ook voor.

Hoe komen we tot onze stierenkeuze?

Dan moet ik eerst zo'n 10 jaar terug gaan. De vaarzen wilden veel melk geven, maar we hadden teveel problemen. Eigenlijk een beetje dezelfde situatie waarin op dit moment veel bedrijven zich bevinden. En wij maakten toen dezelfde fout als velen nu. We gingen op zoek naar de beter exterieur stieren. Met uiers ga je dan wel vooruit, maar in type achteruit, d.w.z. je krijgt een type dier waarmee je als vaars een show kunt winnen, maar niet zo gauw als oudere koe. En dan hebben we het nog niet over het type dier welke je het liefst in je stal hebt. Het True-type vind ik te melktypisch, Esquimau's bijv. zijn te extreem maar scoren wel veel hoger in Nederland dan in Frankrijk met hun exterieurcijfers. Manfredochters zijn ook melktypisch maar wel veel degelijker, hoe hoog zou hij scoren voor type? Ik denk dat de Manfred's beter zijn. Ook hier kun je je afvragen, **Wat is GOED?!!** Zo kwamen wij er van lieverlee achter dat je van het papier moeilijk af kunt lezen wat voor een type dier een bepaalde stier geeft. Een jaar of vier geleden kwamen we in aanraking met triple-A vanaf toen bepaalden de aAa-codes en natuurlijk de afstamming voor een groot gedeelte de stierenkeus. Triple-A gaf op veel fokkerij vragen een antwoord en bevestigde waar we al mee bezig waren. De stierkeus is nu veel gemakkelijker geworden doordat er al een hele reut al direct afvalt. Inet vinden we niet zo belangrijk. Ik vergelijk Inet wel eens met kunstmest. Nog niet zolang geleden waren er boeren die wel 600 kg N strooiden. Nu blijkt dat je met 350 kilo ook goede graslandproducties haalt. En voor kunstmest heb je niet iedere vijf jaar een basisaanpassing en voor Inet wel.

Bovendien is Inet gericht op productie op jonge leeftijd, en dat zijn nu juist de dieren die niet teveel mogen produceren, omdat ze niet genoeg voer kunnen opnemen om ook nog eens uit te

groeien tot een goed ontwikkelde volwassen koe. De vaarzen zitten de laatste jaren eigenlijk altijd op 98 l.w. Volgens de computer zijn ze dan ieder jaar weer minder dan hun voorgangsters, dus gaat hun Inet ook ieder jaar weer naar beneden. Er zit dus een groot verschil tussen waardering die **WJ** voor een vaars hebben en wat die op papier krijgt. Nu worden een keer in het jaar bedrijven onderling vergeleken met de gemiddelde productie. Misschien moeten we naar een andere vergelijking, bijv: gemiddelde productie van de afgevoerde dieren. Het is belangrijk om probleemloze koeien te fokken. Terug naar de vraag: **wat is goed?**. Voor ieder is dat verschillend. Het hangt al van je fokdoel af. Voor de een is dat productie of juist levensduur, voor de ander showkoeien of juist degelijke gebruikskoeien. Om je fokdoel te halen moet je het lief hebben om je eigen neus te blijven volgen en te leren van fouten uit het verleden.

WAT IS GOED?!!

Als je elke dag kunt genieten van je eigen koeien!!

Johan van Houwelingen

Na een korte discussie over de fokkerij met Johan stelt de voorzitter voor om de lunch te gaan gebruiken en als we ons daar nu net zo weinig tijd voor gunnen als we thuis gewend zijn te doen, b.v. een half uurtje dan zijn we nog ruim op tijd op de Schothorst, waarop de penningmeester antwoordt: "Mijn record is 10 minuten!" Velen waren 's middags ook aanwezig op de Schothorst om onder het genot van een kopje koffie met koek de veestapel te bewonderen. Daar gaven Johan en zijn collega's ons ruimschoots de gelegenheid voor middels het voorbrengen van diverse topdieren (keurig getoiletteerd) in de wachtruimte waarna ze gelijk gemolken werden. Het middagprogramma ging bijna ten onder aan zijn eigen succes, want door de grote opkomst was het niet makkelijk voor sommigen om alles goed te kunnen zien en horen. Dit zal een punt van aandacht zijn voor het bestuur bij het organiseren van een volgende jaarvergadering.

Hetbestuur

Aandacht op de jaarvergadering

Nu zoals beloofd het stukje uit ons oude boekje...

Het is al zo'n 140 jaar terug geschreven in een tijd toen er nog een ander mestprobleem was!!

STALVOEDERING

Als wij maar mest hadden!! Dan, ja dan zoudt gij in onze boerdeij nog eens wat anders zien.—Om den mest te vermeerderen houden de boeren op min vruchtbaren grond hun vee des zomers wel eens op stal, en voederen dan met groene voedergewassen, zooals: gras, klaver, spurrie, knolgroen, mangelwortels, kool, enz. Dat noemt men zomerstalvoeding. Verstandige mannen hebben dat weleens beproefd en bevonden zich er wel bij. Het vee bleef even gezond, gaf evenveel melk, en de opbrengst aan mest ging de

kosten van het meerdere werk ver te boven.—Er is ook halve stalvoeding, dat is: daags op de weide, 's nachts op stal. — Op kleigronden, waar de mest zoo onontbeerlijk niet is als op zandgronden, is stalvoeding minder verkieslijk; maar op de laatste heeft zij nog dit voordeel, dat de boer meer vee kan houden bij minder grond. Want eene weide, die daar eenige koeien en paarden kan voeden, heeft al een groote uitgestrektheid. Intusschen komt bij zomerstalvoeding te pas, dat men vooruit overlegge, hoe men zijn vee aan 't voer zal houden; daartoe moet men achtereenvolgens verschillende voederkruiden zaaien, om op verschillende tijden te kunnen gebruiken.—Is men dit kunstje meester, dan kan men aan 't ontginnen van woeste gronden gaan, zodoende zijn landbezit vergrooten en meer vee anfokken.

IN MEMORIAM

Op 23 januari j.l. bereikte ons het trieste bericht, dat op 22 januari is overleden, Meint Postumus, op de leeftijd van 37 jaar. Het heeft ons zeer geschokt, dat hij op zo jonge leeftijd de strijd tegen zijn ziekte niet heeft kunnen winnen en zijn vrouw en 4 jonge kinderen niet verder kan vergezellen op hun levenspad.

We hebben veel waardering voor het journalistieke werk, dat hij voor rundveefokkend Nederland heeft verricht, naast zijn vele andere functies in het maatschappelijk leven, want hij was een sociaal zeer bewogen man. Reeds in 1985-'86 schreef hij een artikel over het aAa-systeem, in de Veeteelt, waar toen bijna niemand hier iets van wist, maar dat vooral de afgelopen vijf jaar een enorme bekendheid heeft gekregen in Nederland en de landen eromheen.

Wij wensen zijn vrouw en kinderen en verdere familie veel sterkte en kracht toe om in de toekomst met dit verlies om te kunnen gaan.

Helaas, met deze trieste mededeling gaan we deze nieuwsbrief afsluiten, vele van U zullen zijn artikelen kennen en gelezen hebben. Wij hopen dat U de artikelen boeiend heeft gevonden, en tot de volgende keer.

De redactie